

LEGAL UPDATE

CO₂ is toegestaan bij het doden van ganzen

Datum: 17 mei 2019

CO₂ mag worden gebruikt bij het doden van ganzen. Dat blijkt uit twee uitspraken van de Afdeling van 15 mei jl., in procedures over een verleende ontheffing c.q. opdracht voor het doden van ganzen, als bedoeld in de Wet natuurbescherming (**Wnb**) in [Zuid-Holland](#) en [Utrecht](#).

Wat was er aan de hand?

In de provincies Utrecht en Zuid-Holland wordt overlast veroorzaakt door verschillende ganzensoorten. De ganzen zorgen voor belangrijke schade aan gewassen. Een grauwe gans alleen eet al 500 gram tot 1 kilo gras aan gewassen. Bij 10.000 grauwe ganzen gaat het dan om 1.825.000 kilo per jaar. In Zuid-Holland is de populatie grauwe ganzen echter aanzienlijk groter, nog los van de andere ganzensoorten. Ook brengen de ganzen het vliegverkeer in gevaar.

Er is daarom bij besluit van 20 april 2017 door gedeputeerde staten van Zuid-Holland opdracht in de zin van de Wnb verleend om de omvang van de populatie van verschillende ganzen te beperken, door gebruikmaking van middelen en methoden die krachtens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (**Wgb**) zijn toegestaan, waaronder koolstofdioxide (CO₂). Gedeputeerde staten van Utrecht hebben bij besluit van 20 maart 2017 ontheffing in de zin van de Wnb verleend om ook met CO₂ verschillende ganzensoorten te vangen en te doden ter bescherming van gewassen.

Tegen die besluiten is bezwaar gemaakt en beroep ingesteld door Stichting De Faunabescherming. Zowel de [rechtbank Den Haag](#) als de [rechtbank Midden-Nederland](#) hebben De Faunabescherming (gedeeltelijk) gelijk gegeven. Tegen deze uitspraken hebben GS van Zuid-Holland en Utrecht hoger beroep ingesteld. Zij vinden onder meer dat de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat er geen oorzakelijke relatie blijkt tussen de ganzensoorten waarvoor opdracht cq. ontheffing is verleend en de geconstateerde incidenten en schade. De Faunabescherming heeft in beide zaken incidenteel hoger beroep ingesteld en vindt onder andere dat er geen wettelijke grondslag is om ganzen te doden met CO₂.

Vangen en doden van dieren, mag dat zomaar?

In de Wnb zijn verschillende verbodsbepalingen opgenomen ter bescherming van soorten. Zo is het ingevolge artikel 3.1 Wnb verboden om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels te doden of te vangen, als die soorten zijn aangewezen in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. De grauwe gans en de Canadese gans zijn dergelijke soorten en komen veelvuldig voor in Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van de verbodsbepalingen in de Wnb. Ook kunnen zij opdracht geven om een in de opdracht aangeduide populatie van dieren te beperken, in afwijking van de verbodsbepalingen van de Wnb. Dat kan bijvoorbeeld om belangrijke schade aan gewassen te voorkomen, op grond van artikel 3.17, lid 1, Wnb.

Welke middelen en methoden mag je gebruiken?

Omdat een afwijking van de verbodsbepalingen mogelijk is gemaakt bij wet, moet ook bij wettelijk voorschrift zijn bepaald welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden van dieren zijn toegestaan. Dit volgt uit artikel 9 van de Vogelrichtlijn. De Afdeling gebruikt dit artikel van de Vogelrichtlijn om artikel 3.17, lid 1, Wnb uit te leggen en toe te passen, gelet op het arrest van het Hof van Justitie van de EU van [24 januari 2012](#).

Om te voldoen aan de eis van een wettelijke grondslag voor middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden van dieren, is artikel 3.3, lid 5, onder a, Wnb in het leven geroepen. In dit artikel is voorgeschreven dat alleen gebruik mag worden gemaakt van die middelen en methoden die zijn aangewezen bij algemene maatregel van bestuur: het Besluit natuurbescherming (Bnb). Deze bepaling is overigens van overeenkomstige toepassing als een ontheffing op basis van artikel 3.17 Wnb of een opdracht op basis van artikel 3.18 Wnb wordt verleend.

De middelen en methoden die daadwerkelijk mogen worden gebruikt bij het vangen en doden van dieren, staan in artikel 3.9, lid 1 en 2, Bnb. Zo is het toegestaan om dieren te doden met gebruikmaking van middelen die krachtens de Wgb zijn toegelaten of vrijgesteld, "met inbegrip van de gebruikmaking van alle middelen of installaties die noodzakelijk zijn om die middelen toe te passen". Het kan blijken de Nota van Toelichting bij het Bnb "onder meer gaan om het gebruik van CO₂-gas voor het doden van ganzen".

CO₂ is toegestaan

Het middel Duke's Carbon Dioxide is toegelaten krachtens de Wgb. Dat heeft het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (het Ctgb) bepaald bij besluit van 13 mei 2015. In dit besluit staat ook dat het professioneel gebruik van het middel uitsluitend is toegestaan voor de bestrijding van gevangen wilde ganzen op en in de omgeving van luchthavens ter bevordering van de luchtvaartveiligheid en voor het beheer van ganzen in landbouwgebieden ter voorkoming van schade aan gewassen.

De Afdeling constateert dat het gebruik van Duke's Carbon Dioxide krachtens de Wgb is toegelaten en dat er dus een wettelijke grondslag voor het middel bestaat. Datzelfde geldt overigens voor hulpmiddelen zoals containers en apparatuur voor toediening, dosering en meting van CO₂. Dit volgt expliciet uit artikel 3.9, lid 2, onder a, Bnb en betreft geen zelfstandige vang- of dodingsmiddelen.
Gevolgen voor Utrecht en Zuid-Holland

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland heeft GS van Utrecht een nieuw besluit genomen en daarin beter gemotiveerd dat schade aan gewassen wordt veroorzaakt door de ganzen waarop de ontheffing betrekking heeft. De Afdeling is tevreden met die motivering en laat het nieuwe besluit in stand maar is wel van oordeel dat de beroepen ongegrond zijn en dat de aangevallen uitspraak in stand moet blijven. GS draait op voor de proceskosten.

In Zuid-Holland is geen nieuw besluit genomen maar is wel beter gemotiveerd wat de relatie is tussen de omvang van de ganzenpopulatie en incidenten in het vliegverkeer. De Afdeling laat daarom de rechtsgevolgen van de vernietigde besluiten in stand. Zij verklaart de beroepen ongegrond en bevestigt de aangevallen uitspraak. Ook hier moet GS de proceskosten betalen.

Dit is een Legal Update van Mathilde van Velzen-de Boer.

Voor meer informatie:

Mathilde van Velzen-de Boer

+31 30 25 95 521

mathildevanvelzen@vbk.nl